

Pr. prof. dr. Viorel Sava
(coordonator)

FIDELITATE TRADIȚIONALĂ
ȘI CREATIVITATE ÎNNOITOARE:
SECVENȚE ACTUALE
DIN CERCETĂRILE TINERILOR DOCTORANZI

editura
doxologia

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**FIDELITATE TRADIȚIONALĂ ȘI CREATIVITATE
ÎNNOITOARE: SECVENȚE ACTUALE
DIN CERCETĂRILE TINERILOR DOCTORANZI**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Fidelitate tradițională și creativitate înnoitoare : secvențe actuale din cercetările tinerilor doctoranzi: volum rezultat în urma desfășurării Simpozionului Internațional "Studia Theologica Doctoralia", ediția a X-a, Iași, 7-8 mai 2018 / organizat de către Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă "Dimitru Stăniloae" din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Romano-Catolică a Universității "Karl Franzens" din Graz, Austria și cu Facultatea de Teologie Ortodoxă "Sfântul Ioan Damaschin" a Universității Balamand din Tripoli, Liban;

coord.: pr. prof. dr. Viorel Sava. - Iași: Doxologia, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-666-780-7

I. Studia Theologica Doctoralia. Simpozion Internațional (2018; Iași)

II. Universitatea "Al.I. Cuza" (Iași) . Facultatea de Teologie Ortodoxă "Dimitru Stăniloae"

III. Universitatea "Karl Franzens" (Graz) . Facultatea de Teologie Romano-Catolică

IV. Universitatea Balamand (Tripoli) . Facultatea de Teologie Ortodoxă "Sfântul Ioan Damaschin"

V. Sava, Viorel (coord.)

2

Colectiv de redacție:

Pr. Prof. Dr. Ioan-Cristinel TEȘU

Pr. Prof. Dr. Petre SEMEN

Prof. Dr. Pablo ARGÁRATE

Pr. Prof. Dr. Georgi PORPHYRIOS

Pr. Prof. Dr. Marian VÎLCIU

Col. (r) Dr. Emil-Teofil BĂLTEANU

Arhim. Dr. Nichifor HORIA

Arhim. Dr. Dosoftei ȘCHEUL

Drd. Victor-Vasile FLOREA

Drd. Alin-Gabriel PIȘTEA

Drd. Bogdan BRÂNZĂ

Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC

Arhim. Drd. Arsenie HANGANU

Drd. Leonard LUȚIA

Tehnoredactare: Valentin Grosu

Coperta 1: *Soborul Sfinților români*. Pictor: Camelia Munteanu, Mănăstirea Stavropoleos, București.

Coperta 4: Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dimitru Stăniloae” din Iași.

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține integral autorilor.

Editura Doxologia: ISBN 978-606-666-780-7

Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie und Patrologie, Universität Graz: ISBN 978-3-9504741-0-7

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**FIDELITATE TRADIȚIONALĂ ȘI
CREATIVITATE ÎNNOITOARE:
SECVENȚE ACTUALE DIN CERCETĂRILE
TINERILOR DOCTORANZI**

Volum rezultat în urma desfășurării Simpozionului Internațional
„Studia Theologica Doctoralia”, ediția a X-a, organizat
de către Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă
„Dumitru Stăniloae” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie
Romano-Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz, Austria și
cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a
Universității Balamand din Tripoli, Liban.

Iași, 7-8 mai 2018

Tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura Doxologia
Iași, 2019

CUPRINS

„Să mulțumim Domnului” (Cuvânt înainte)	9
---	---

TEOLOGIE BIBLICĂ:

TEXTUL REVELAT ȘI CONTEXTUALIZAREA ÎNȚELESURILOR LUI 11

Prof. Dr. Pr. Petre SEMEN

Credința religioasă – factor determinant al unității naționale în diaspora.. 11

Drd. Ionuț-Paul ANEA

Problematizarea practicilor homosexuale în Scriptură și Tradiție..... 21

Diac. Drd. Ilarion ARGATU

Perspective biblice și teologice asupra monarhiei ca sistem de guvernământ..... 35

Drd. Petru CERNAT

Fundamentarea biblică a dreptului la viață 45

Protos. Drd. Hrisostom CIUCIU

Întreita cheneză a Mântuitorului în Filipeni 2, 7-8, și corespondentul în viața duhovnicească..... 57

PhD. Candidate Obrad KARANOVIC

The Ethical Dimension of the Ninth Commandment of the Decalogue and the Phenomenon of Slander 69

Pr. Drd. Cătălin VARGA

Perspectivele duhovnicești ale declanșării războiului lui Yahwe (Exod 20)..... 80

TEOLOGIE SISTEMATICĂ:

CREDINȚA VIE ȘI LUCRĂTOARE

Protopresbyter PhD Georgi PORPHYRIOS

The Mother of Light in the Teaching of Saint Gregory Palamas:
A Revisited Thesis..... 92

Pr. Drd. Miltiadis VANTSOS

The positions of the Holy and Great Council of the Orthodox Church on bioethics 103

Fr. Dr. Bassam A. NASSIF

Postmodern Love and the Orthodox Spiritual Perspective 112

Univ. Prof. Dr. Phil. Dr. Theol. Pablo ARGÁRATE	
Longing for the Embrace. Ecumenism 50 Years after the Conciliar Decree “Unitatis Redintegratio”	122
Pr. Drd. Ștefănel Stelian CIURCIUN	
Omul și gândirea simbolică.....	128
Arhim. Drd. Iov CRISTEA	
Experiența istorică și tendințele actuale în slujirea socială a Mănăstirii Optina	140
Drd. Lucian FILIP	
Inițierea în viața în Hristos reflectată în textul colindelor creștine.....	152
Pr. Drd. Vlad Adrian GHIȚĂ	
Cinci viziuni creștine asupra islamului	168
Drd. Andrei IRINA	
Mass-media și jurnalistul creștin contemporan - speranța unei comunicări corecte, constructive și eficiente	180
Drd. Leonard LUȚIA	
Bandă desenată sau narațiunea creștină ilustrată? Istoria unui termen-concept într-o lume secularizată.....	194
Drd. George MARINESCU	
Biografia Sfintei Fecioare Maria în tradiția creștină și în cea musulmană	207
Drd. Ilche MICEVSKI-IGNAT	
Relația dintre credință și cunoaștere în gândirea teologică a Sfântului Iustin Popovici	215
PhD. Candidate Dimitrios MICHAILIDIS	
The Christology of Saint Maximus the Confessor as a basis for the salvation of the “whole” man	230
Drd. Octavian NEGRU	
Sublimarea facultăților mintale pe culmile desăvârșirii. „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”	238
Drd. Liliana ONUC	
Virtutea dreptății la Sfântul Ioan Gură de Aur	246
Pr. Drd. Simion PURICE	
Valențe misiologice ale unității de credință și neam în Evanghelia Sfântului Ioan Teologul	261

Drd. Eugen Adrian TRUȚA	
Receptarea extazului religios în psihologia contemporană.	
Trăsături și proiecții falsificatoare	276
Pr. Drd. Petru-Constantin ZÎZĂ	
O privire ecleziologică asupra discursului misiologic din întâia	
Epistolă Sobornicească a Sfântului Apostol Petru.....	291

TEOLOGIE ISTORICĂ: OAMENI CARE AU FOST ȘI FĂPTUIRILE LOR

Conf. Dr. Vasile ROMAN	305
Stâlpii României la aniversarea de centenar	305
Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC	
Mănăstirea Neamț în timpul războiului pentru întregirea neamului –	
1916-1918	318
Pr. Drd. Mihail Iustin ARGATU	
Banauem Taberniae, de la Cohors Prima Aelia Dacorum Milliaria la	
misiunea Sfântului Patrick	324
Pr. Drd. Viorel-Ioan COZMEI	
Considerații privind personalitatea istorică a Mitropolitului	
Visarion Puiu.....	337
Arhim. Drd. Mihail DANILIUC	
Mihai Eminescu, „profetul” Marii Uniri.....	346
Drd. Andrei GAJU	
Eparhia de Turkestan în perioada Imperiului Țarist (1854-1917)	355
Pr. Dr. Vasile-Lucian V. GOLDAN	
Sprijinul Sfântului Ierarh Iosif Naniescu acordat Armatei Române în	
perioada Războiului de Independență (1877-1878).....	373
Drd. Daniela IVANOVICI	
Participarea femeilor la cercurile literare (θέατρα) bizantine în timpul	
dinastiei Comnen	387
Pr. Drd. Ciprian JOIȚA	
Viața Sfântului Simeon Noul Teolog – o controversă	
insuficient tranșată.....	398
Pr. Drd. Marius OBREJA	
Sfântul Iosif cel Milostiv – apărător al unității de credință și de neam....	414

**TEOLOGIE PRACTICĂ:
SLUJIRE LITURGICĂ ȘI ÎNDRUMARE PASTORALĂ**

Prof. Dr. Pr. Viorel SAVA	
Slujba încoronării Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria (2/15 oct. 1922)	
„apolisul” mării uniri	426
Lect. Dr. Constantin Iulian DAMIAN	
„Dar cei nouă unde sunt?” (Luca 17, 17) Reflecții pastoral-misionare	
pornind de la realitățile religioase ale României contemporane.....	445
Prof. Dr. Pr. Marian VÎLCIU	
Sfântul Voievod Neagoe Basarab, promotor al diplomației politice și al	
culturii românești.....	464
Lect. Dr. Pr. Lucian PETROAIA	
Un trésor de la culture et de la spiritualité roumaine:	
Le Missel de Brașov, 1570.....	473
Lect. Dr. Cezar LOGIN	
Canonul poetic din Sfânta și Marea Marți și alte diode derivate:	
structură, text, tematică.....	493
Arhim. Drd. Nichifor (Nicolae) HORIA	
Les exorcismes de Saint Basile le Grand et de Saint Jean Chrysostome .	505
Pr. Drd. Viorel-Vasile FLOREA	
Misiunea Bisericii prin pelerinaj	517
Protos. Drd. Adrian (Arsenie) HANGANU	
Contextul antic al preacinstirii Maicii Domnului	529
Drd. Diogene MIHĂILĂ	
Cultura în slujba Scripturii în Omilia către tineri a Sfântului	
Vasile cel Mare.....	554
Drd. Gabriel-Alin PIȘTEA	
Expunere comparativă între Sfântul Chiril al Ierusalimului și Sfântul	
Ambrozie al Milanului ca interpreți ai Tainelor de integrare în Biserică	568
Dr. Alexandru PRELIPCEAN	
Se la sinaxar la cuvântare encomiastică: Omilia Sf. Efrem Sirul la cei	
patruzeci de mucenici	578
PhD. Student Nikolaos RODOPIAOS	
Depictions of food and dietary habits to the “Last Supper”.	
Painting from the 10 th to the 14 th century.....	599

„Să mulțumim Domnului” (Cuvânt înainte)

În contextul larg al manifestărilor științifice, culturale și pastoral-misionare, care au avut loc în cuprinsul Patriarhiei Române, în anul 2018, la nivelul eparhiilor și al celorlalte unități administrativ-bisericești, în Facultățile de Teologie, în Seminariile Teologice și în celelalte instituții educative și de învățământ aflate în grija Bisericii, se înscrie și cea de-a X-a ediție a Simpozionului internațional „Studia Theologica Doctoralia”, dedicată *Anului Omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918*, având tema: *Fidelitate tradițională și creativitate înnoitoare: secvențe actuale din cercetările tinerilor doctoranzi*.

Simpozionul organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a Universității Balamand din Tripoli, Liban, și cu Facultatea de Teologie Romano-Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz, Austria, s-a desfășurat cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, și cu sprijinul Sectorului Învățământ al Arhiepiscopiei Iașilor. Lucrările acestei ediții au avut loc pe parcursul a două zile, 7-8 mai 2018, și au fost găzduite de Aula „Sinaxar” a Muzeului Mitropolitan.

A X-a ediție „Studia Theologica Doctoralia” a fost una specială, pe de o parte, pentru că ea s-a integrat în suita de evenimente dedicate Centenarului Marii Uniri, pe de altă parte, pentru că s-au împlinit zece ani de când Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă din Iași organizează această activitate științifică, aducând în același duh tineri cercetători români, aparținând domeniului Teologie și altor domenii conexe, mai întâi din țară, iar de la ediția a IV-a și din străinătate. A început cu un grup de doctoranzi din Iași, ajungând la această ediție aniversară, organizată, după cum am arătat, în parteneriat cu două facultăți de teologie de prestigiu, să avem participanți de la majoritatea Școlilor Doctorale de Teologie Ortodoxă din România și de la Facultăți de Teologie de renume din Europa. Menționăm aici participarea profesorilor și studenților doctoranzi de la cele două instituții de învățământ partenere în organizarea simpozionului, precum și de la Facultatea de Teologie a Universității „Aristotel” din Tesalonica – Grecia, de la Facultatea de Teologie Protestantă din Heidelberg – Germania, de la Facultatea de Teologie Evanghelică a Universității din Göttingen – Germania, acestora adăugându-se doctoranzi din Marea Britanie, Franța, Italia etc. care de-a lungul timpului au răspuns invitațiilor noastre. Privind peste timp, putem spune că „Studia Theologica Doctoralia” a devenit o activitate științifică internațională, cu identitate bine conturată, cunoscută și apreciată.

O parte importantă a referatelor prezentate de către participanți în cadrul celor zece simpozioane sunt publicate în Seria „Studia Theologica Doctoralia”, serie care a ajuns la volumul X, acesta din urmă apărând cu ISBN românesc și austriac. În total s-au publicat 337 de studii și 10 cuvinte înainte, însumând 4789 de pagini.

Pentru a marca momentul aniversar prilejuit de cea de-a X-a ediție „Studia Theologica Doctoralia”, s-a înființat corul „Doctoralia”, condus de Arhid. Drd. Ciprian Rusu, care a fost lansat în cadrul sesiunii solemne de deschidere a acestei ediții printr-un concert religios și patriotic.

Împlinind cele zece ediții, lucrare care poate însemna și o încununare a multor eforturi depuse de către toți cei implicați în organizarea și buna desfășurare a seriei de simpozioane „Studia Theologica Doctoralia” și a seriei de volume științifice cu același nume, dar poate însemna și un nou început pentru încă o perioadă de zece ani, nu ne propunem să facem o evaluare a ceea ce s-a realizat până acum. Îi vom lăsa pe cei care ne-au cunoscut să spună ce a fost bun și ce ar mai trebui îmbunătățit în această lucrare. Ceea ce putem spune noi acum este aceea că nu ne-a fost ușor, însă am avut bucurii nebănuite de multe și de mari. Iar dintre toate, cea mai însemnată și mai intensă bucurie ne-a dat-o întâlnirea cu tinerii pentru care lucrul bun este cel făcut bine până la capăt. Ei sunt speranța teologiei românești, a misiunii Bisericii și a bunei dăinuirii a poporului nostru.

Având conștiința că singuri nu am fi reușit să împlinim mare lucru, la ceas aniversar aducem mulțumire lui Dumnezeu „Cel care pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le plinește”, mulțumind, totodată, celor prin care Dumnezeu a lucrat ca ostenele noastre să dea roade la bună vreme, în mod deosebit Părintelui Patriarh Daniel care, în calitate de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a binecuvântat începuturile acestei activități, Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și colaboratorilor Înaltpreasfinției Sale de la Sectorul Învățământ, de la Colegiul „Sf. Nicolae” și de la Editura și Tipografia „Doxologia”, conducătorilor celor trei facultăți co-organizatoare și colegilor îndrumători de doctorat din cadrul Școlii Doctorale a Facultății noastre, vrednicilor stareți: Arhim. Dr. Benedict al Mănăstirii Neamț, Arhim. Melchisedec al Mănăstirii Putna, Arhim. Dr. Nichifor al Mănăstirii „Trei Ierarhi”, Arhim. Drd. Dosoftei, Ecclesiarch Mare al Catedralei Mitropolitane, Protos. Arsenie al Mănăstirii Cetățuia, parohiilor: „Sf. Dumitru Misai” și parohului ei, Pr. Prof. Dr. Ioan C. Teșu, Sf. Cuv. Parascheva „Schitul Maicilor” și parohului ei, Pr. Prof. Dr. Petre Semen, Sf. Nicolae „Tătărași” și parohului ei, Pr. Prof. Dr. Gheorghe Petraru, și Sf. Ioan Botezătorul și parohului ei, Pr. Prof. Dr. Viorel Sava, Dlui col. (r.) Emil-Teofil Bălțeanu, Director General SC BOHEMIA SRL, tinerilor doctoranzi care au constituit comitetele de organizare a celor zece simpozioane și Dlui Valentin Grosu, analist programator aj., care a asigurat tehnoredactarea tuturor celor zece volume.

Având speranța că am împlinit lucrul bun, bineplăcut lui Dumnezeu și folositor oamenilor, oferim cititorilor cel de-al zecelea volum al seriei „Studia Theologica Doctoralia” spre lectură plăcută și ziditoare, aducând, în același timp, mulțumiri celor care au contribuit cu roadele lor cărturărești la realizarea lui.

Prof. Dr. Pr. Viorel Sava
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași